

Rift Valley Institute
MAKING LOCAL KNOWLEDGE WORK

**Peace
Research
Facility**

የጨው ፖለቲካ በአፋር ክልል፡ አግላይ የንግድ ሥርዓትና አንድምታው

ደረጃ ፈይሳ እና አቡበከር ያሲን

ይህ ለኢትዮጵያ የሰላም ምርምር ተቋም የተጻፈው “የጨው ፖለቲካ በአፋር ክልል፡ አግላይ የንግድ ሥርዓትና አንድምታው” በሚል ርዕስ የተዘጋጀ ሪፖርት ማጠቃለያ ትርጉም ነው። የሰላም ምርምር ተቋም በሰላም እና በግጭት ላይ ወቅታዊ ትንታኔዎችን ከኢትዮጵያውያን ባለሙያዎች በማዋቀር ለግጭት ተኮር ፕሮግራሞች ድጋፍ የሚሰጥ ገለልተኛ ተቋም ነው። ተቋሙ የሚተዳደረው በሪፍት ቫሊ ኢንስቲትዩት ሲሆን፣ የገንዘብ ድጋፍ የሚደረግለት በእንግሊዝ መንግሥት ነው።

ማጠቃለያ

- በኢትዮጵያ የአፋር ክልል በተለይም የአፍዴራ ሐይቅ ዙሪያ ለኢትዮጵያ ትልቅ የጨው ምንጭ በመሆን 80 በመቶ የሚሆነውን የሀገር ውስጥ የጨው ገበያ ይሸፍናል። በክልሉ ያለውን የጨው ዘርፍ ጨው ማወጣት ከተጀመረበት ከ1990 (እ.ኤ.አ. 1998) አንስቶ አብዛኛው ድርሻ ከአፋር ክልል ከአጎራባች ክልሎች እና ከሀገሪቱ የፖለቲካ እና የኢኮኖሚ ማዕከል በመጡ ‘ደገኞች’ ተይዞ አፋሮች አነስተኛ ሚና ብቻ በመጫወት ላይ ይገኛሉ።
- ከ2010 (እ.ኤ.አ. 2018) ጀምሮ የክልሉ አዲስ የፖለቲካ አመራር ልቅግሩ መፍትሄ እንደሚያገኝ ቃል ቢገባም፣ የአፋር ክልል በዘርፉ ውስጥ ያለው አነስተኛ ሚና አሁንም እንደቀጠለ ነው። ይህም ጨዋማ መራቶችን ለአፋር ማኅበረሰብ ክፍሎች (የሀገር ሽማግሌዎች፣ ወጣቶች፣ አርበኞች፣ ድርጅቶች ወዘተ) ማከፋፈልን ያካትታል።
- ከሕዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ (ሕወሓት) ጋር ቁርኝት የነበራቸው የጨው ንግድ ድርጅቶች በ2010 በመጣው መንግሥት ሲወሰዱ፣ አዲስ የፖለቲካ ጥቅም ያላቸው ነጋዴዎች የጨው ንግድን ለመቆጣጠር ጥረት አድርገዋል። ከአዲሱ የክልሉ አመራር በስተቀር አሁንም የአፋር ማኅበረሰብ በጨው ምርት ላይ

- ያለው ሚና ኢምፕላንት ነው። ይህም የትርፍ ጎዳጉን በፍጥነት እየቀነሰው ይገኛል።
- በአሁኑ ጊዜ ኤስቪኤስ ሳልት ፕሮዳክሽን ኃ.የተ.የግ.ማ. (ኤስ.ቪ.ኤስ.) እና አህት ኩባንያው ቲቲአር ጨው ማምረቻ የጨው ምርቱን ተቆጣጥረውታል።
- ይህም ከቅርብ ዓመታት ወዲህ የጨው ዋጋ በከፍተኛ ሁኔታ እንዲጨምር ካደረጉት ዋና ዋና ምክንያቶች አንዱ ሲሆን፣ በኢትዮጵያ የአዮዲዲዜሽን ጥራቶች - የተንሰራፋውን የአዮዲን አጥረት ለመቀነስ የተማከለ ፕሮግራም - ላይ ለተከሰቱት ውድቀቶች በከፊል ተጠያቂ ነው። ይሁን እንጂ ፕሮግራሙ ባለማወቅ አፋርቶን ከጨው ዘርፍ አግልሎ በትልልቅ ባለሀብቶች የፖለቲካ ተፅዕኖ በማሳደር የምኖፖሊ አሰራርን አጠናክሯል።
- የጨው ዕቅድ ሰንሰለትን ለመቆጣጠር የወጣው የ2015 መመሪያ፣ በተለይ አዲሱ ብርቁቀ ላይ የሚገኘው የጨው ሂደት ሃብቱ በሚገኝበት እና በሚወጣበት ክልል ላይ የሚገደበው አንቀጽ አሁን ያለውን ምኖፖሊ የበለጠ ሊያጠናክር ይችላል። ይህም ከአፋር ክልል ውጭ የሚሰሩ በደርዘን የሚቆጠሩ የጨው ማቀነባበሪያ ፋብሪካዎችን ከሰራ ውጭ ሊያደርግ ይችላል።
- አሁን ያለው የጨው ዕቅድ ሰንሰለት የክልሉን አስተዳደርና የአገር ውስጥ ተጠያቂነትን በማዳከም የጨው ኪራይ ሰብሳቢነት የአፋር ክልል አመራር በሰመራና በአፋር ክልል ያለውን የአገር ውስጥ ምርጫ ከማጠናከር ይልቅ የአዲስ አበባን የፖለቲካና የንግድ ልሂቃንን እንዲያስተናግድ አድርጓል። በክልሉ ያለው የተትረፈረፈ ጨው አካባቢውን የመለወጥ አቅጣጫ ሲሟላ አልቻለም ሲሉ በምሬት የሚናገሩት የአፋር ክልል ተወላጆች፣ በክልሉ የፖለቲካ መደብ መካከል የተፈጠረው መከፋፈል ቡድንተኝነትን እና ቅሬታን ፈጥሯል ይላሉ።
- የአፍዴራ ጨውን የበለጠ ፍትሐዊ እና አካታች ለማድረግ እንዲሁም ሰላማዊ አስተዳደርን ለማስፈን በዘርፉ የተሰማሩ የተለያዩ ባለድርሻ አካላትን አመለካከት መቀየር ይጠይቃል። ይህም የጨው ረቂቅ ሕ ምኖፖሊን ለመቆጣጠርና የጨው ዋጋ ተመነን ለማሻሻል በአፋር ክልል ብቻ ሳይሆን በመላ ሀገሪቱ ለጨው አምራቾች፣ አቀነባባሪዎች እና አከፋፋዮች አኩል ዕድሎችን በፋክክር የገበያ ሥርዓት ውስጥ መፍጠር ማስቻል ይኖርበታል።
- የአፋር ማኅበረሰብን ኢኮኖሚያዊ ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ የጨው ዘርፉ ያለውን የንግድ አቅም አሟጥጦ መጠቀም ያስፈልጋል። ይህም በአጠቃላይ የክልል መሪዎች እና የማዕከላዊ መንግሥትን የፖለቲካ ተቀባይነት መሠረት አድርጎ ፖለቲካዊ እና ኢኮኖሚያዊ አካታች አጀንዳን ይጠይቃል።

